

Ο Ρόλος της Γερμανίας στην Μικρασιατική καταστροφή

Έρευνα και επιμέλεια κειμένων:
Δημήτρης Συμεωνίδης JP

Ηθελαν να αντικαταστήσουν τους Έλληνες και Άγγλους και να κυριαρχήσουν οικονομικά στην Οθωμανική αυτοκρατορία που κατέρρεε. Σήμερα περισσότερες από 7.000 γερμανικές εταιρείες έχουν επενδύσει στην Τουρκία 13 δις. ευρώ σε εργοστάσια, καταστήματα και γραφεία.

Μέχρι τα μέσα περίπου του 18ου αιώνα η κυριαρχία των Ελλήνων στην Τουρκία και ιδίως στην Μικρά Ασία ήταν αναμφισβήτητη. Εκπαίδευση, υγεία, τράπεζες, εμπόριο και πολλές άλλες δραστηριότητες ανθούσαν στα χέρια των Ελλήνων. Όμως, από το 1867 η Γερμανία αρχίζει μια προσπάθεια εκμετάλλευσης του τουρκικού υπεδάφους αλλά και της εκμετάλλευσης των πάντων. Με επικεφαλής τον πάστορα Χριστόφορο Χόφμαν αρχίζει η εκπαιδευτική προπαγάνδα, διδάσκεται η γερμανική γλώσσα και μάλιστα έναντι πληρωμής. Επισκέπεται την Μικρά Ασία ο δόκτωρ Κέργκερ και εκδίδει το βιβλίο του «Η Μικρά Ασία πεδίο Γερμανικού αποικισμού».

Η Τουρκία του Αβδούλ Χαμίτ σε μια προσπάθεια ανάπτυξης και απαλλαγής από την κυριαρχία των Άγγλων, Γάλλων και κυρίως Ελλήνων τάσσεται υπέρ της Γερμανίας.

Η επίσκεψη του Κάιζερ το 1889 και η παρασημοφόρηση Τούρκων τιλούχων λέει πολλά.

Η Γερμανία προμηθεύει την Τουρκία με όπλα Μάουζερ, τπλεβόα, κρουπ και ισχυρό στόλο, με εξαγορά Τούρκων υπουργών αρπάζουν την δημιουργία της σιδηροδρομικής γραμμής που τους δίνει την δυνατότητα εξάπλωσης σε όλη την Τουρκία. Μεταφέρονται Γερμανοί δωρεάν και χρηματιζόμενοι, προσφέρουν τεράστια ποσά για την εξαγορά οτιδήποτε είναι ελληνικό. Οι Τούρκοι πανηγυρίζουν και οι Έλληνες δέχονται εξευτελισμό.

Το 1908 ο νεότουρκος NAZHM BEHN σε μεγάλη συνέντευξή του μεταξύ άλλων λέει: «Θα ισοπεδώσουμε εθνικώς τους πάντες και τα πάντα και το εννοούμε αντί πάσης θυσίας».

Το 1912 προσκαλείται ο Γερμανός Λίμαν Φον Σάντερς με πενήντα αξιωματικούς για αναδιοργάνωση του Τουρκικού στρατού και λέει «Αυτούς εδώ τι τους φυλάτε, εφόσον αφήνετε αυτούς εσείς είσθε είλωτες των Ελλήνων».

Αυτά συνετέλεσαν για την Μικρασιατική Καταστροφή. Οι Γερμανοί προκειμένου να ριζώσουν στην Τουρκία τους αφύπνισαν με κάθε μέσο. Για τους Γερμανούς ήμασταν εχθροί στον Α' και Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τώρα παρότι είμαστε σύμμαχοι στην Ενωμένη Ευρώπη δεχόμαστε, σχεδόν μόνο από αυτούς μεγάλο οικονομικό πόλεμο.

Χρήστος Παυλίδης

Όθων Λίμαν φον Σάντερς

Ο Όθων Λίμαν φον Σάντερς, (Otto Viktor Karl Liman, 17 Φεβρουαρίου

1855 - 22 Αυγούστου 1929), περισσότερο γνωστός ως Λίμαν φον Σάντερς, ήταν Γερμανός στρατηγός, που είχε αναλάβει στρατιωτικός σύμβουλος και ανώτατος στρατιωτικός διοικητής του στρατού της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Γεννήθηκε στο Στόλπ της Πομερανίας το 1855 και ανήκε σε οικογένεια Πρώσων ευγενών (ήταν Εβραϊκής καταγωγής). Εντάχθηκε στον αυτοκρατορικό γερμανικό στρατό και σύντομα εξελίχθηκε φθάνοντας το βαθμό του Αντιστράτηγου. Με τον βαθμό αυτό διορίστηκε το 1913 επικεφαλής της γερμανικής στρατιωτικής αποστολής στην Οθωμανική Αυτοκρατορία με κύριο σκοπό τον εκσυγχρονισμό και την εκπαίδευση του οθωμανικού στρατού. Αρχικά αρνήθηκε αλλά τελικά δέχθηκε με τον όρο να ασκεί «ουσιαστική επιρροή» μέχρι και τη διοίκηση, σύμφωνα με μυστική διμερή συνθήκη*.

Σημειώνεται ότι εκείνη την εποχή ο οθωμανικός στρατός ήταν ελάχιστα εκπαιδευμένος, η δε κυβέρνηση διέθετε ελάχιστα κονδύλια γι αυτή και η στρατιωτική ηγεσία φέρονταν σχετικά ανάκανη ν' ανταποκριθεί στις τότε σύγχρονες στρατιωτικές ανάγκες και εξελίξεις. Όταν ανέλαβε ο Λίμαν φον Σάντερς αρχικά δεν άσκησε καμία επιρροή. Όταν όμως ο Εμβέρ Πασάς και ο Τζεμάλ Πασάς υπέστησαν σοβαρές ήττες ανέλαβε ουσιαστικά «εν λευκώ» την γενική αρχιστρατηγία.

Συγκεκριμένα ο μεν Εμβέρ Πασάς αγνοώντας τις αντίθετες συμβουλές του Λίμαν για την υπεράσπιση του Καρς κατά των Ρώσων, υπέστη την μεγαλύτερη ήττα του πολέμου, στη μάχη της Σαρίκαμης, με συνέπεια να επιστρέψει στη Κωνσταντινούπολη και να αναλάβει στρατιωτικός διοικητής αυτής, ο δε Τζεμάλ που επιχειρούσε προσβολή στη διώρυγα Σουέζ, απέτυχε παταγώδως χωρίς όμως να υποστεί και μεγάλες απώλειες. Μετά την καταστροφή και των οχυρών των Δαρδανελίων (18 Μαρτίου 1915), από τις ναυτικές δυνάμεις της Αντάντ, ο ίδιος ο τούρκος αρχιστράτηγος Εμβέρ Πασάς παρέδωσε στον Λίμαν την αρχιστρατηγία και προστασία της Αυτοκρατορίας μετά την αποδεκτή εισήγησή του στο Σουλτάνο.

Ο Λίμαν φον Σάντερς όταν ανέλαβε την αρχιστρατηγία του οθωμανικού στρατού είχε πολύ λίγο χρονικό διάστημα για την ανασυγκρότησή του. Παρά ταύτα βασίστηκε σε δύο σημαντικές παραμέτρους αφενός στη 5η Στρατιά που συγκροτούνταν από 84.000 καλά εκπαιδευμένους στρατιώτες χωρισμένους σε 5 μεραρχίες και αφετέρου την ασυχώρητα στα στρατιωτικά δεδομένα λανθασμένη στρατηγική των συμμάχων, τόσο κατά ξηρά όσο και κατά θάλασσα, από την οποία και αποδείχθηκε η κακή ηγεσία τους.

Στις 23 Απριλίου ξεκίνησε η εκστρατεία των Δαρδανελίων. Μία από τις αποφάσεις του Λίμαν ήταν αφενός η προώθηση και τοποθέτηση του Μουσταφά Κεμάλ (του γνωστού αργότερα με το παρωνύμιο (Ατατούρκ), διοικητή του 19ου συντάγματος κατά της γραμμής μετώπου του εκστρατευτικού σώματος των Αυστραλο-Νεοζηλανδών όπου καθλώνοντάς τους για πέντε μήνες αλλά και επιτυχάνοντας στο διάστημα αυτό (Απρίλιος - Νοέμβριος 1915) την πλήρη εκκένωση της περιοχής, που περιλαμβάνονταν και εκτοπισμοί Ελλήνων και Αρμενίων. Παρά την τότε μεγάλη καταστροφή των συμμάχων, προσπάθησε η Αγγλία μια ακόμη επιχείρηση απόβασης στον όρμο Σουβλάς (Κουτσούκ Αναφάρτ), στις 6 Αυγούστου του 1915 που όμως και αυτή υπήρξε ανεπιτυχής και ολέθρια.

Εκτός όμως του Μετώπου των Δαρδανελίων η Οθωμανική Αυτοκρατορία αντιμετώπιζε την ίδια περίοδο, ακόμα άλλα δύο μέτωπα το Μέτωπο του Καυκάσου και το Μέτωπο της Μεσοποταμίας και ιδιαίτερα της Παλαιστίνης. Ο Λίμαν στράφηκε στο μέτωπο της Παλαιστίνης. Πριν όμως μεταβεί εκεί οργάνωσε την από θαλάσσης άμυνα της Μικράς Ασίας. Μεταξύ των μέτρων που έλαβε τότε ήταν και η διαταγή εκκένωσης (εκτοπισμού) παράλιων περιοχών από τους Έλληνες με σημαντικότερη την εκκένωση των Κυδωνιών (του Αϊβαλί), που παρά τις διαμαρτυρίες των εκεί Ελλήνων επιτετραμμένων (πρέσβων, οργανώσεων κ.λπ.), καμία αντίδραση δεν υπήρξε εκ μέρους της ελληνικής κυβέρνησης.

Μετά την ολοκλήρωση της εφαρμογής των σχεδίων άμυνας των μικρασιατικών ακτών ο Λίμαν ανέλαβε το 1918, τελευταίο έτος του πολέμου, τη διοίκηση του τουρκικού μετώπου της Παλαιστίνης περιοριζόμενος μόνο σε αμυντική διάταξη, αναμένοντας την βρετανική επίθεση. Τελικά αυτή η επίθεση, που εκδηλώθηκε εσκεμμένα με μεγάλη καθυστέρηση, και τελούσε υπό τον στρατηγό Αλλέντυ, υπήρξε τόσο αιφνίδια και ορμητική με συνέπεια να επέλθει τεράστιο ρήγμα του μετώπου με επακόλουθο μεγάλη καταστροφή του τουρκικού στρατού και σύλληψη πολυαριθμών αιχμαλώτων μεταξύ των οποίων και ο στρατηγός Λίμαν ο οποίος μεταφέρθηκε στις φυλακές της Μάλτας.

Μετά το τέλος του πολέμου, τον Φεβρουάριο του 1919 και ενώ κρατούνταν με σκοπό να δικαστεί για εγκλήματα πολέμου, λόγω μη έγερσης αξιώσεων εκ μέρους και της ελληνικής κυβέρνησης, αφέθηκε ελεύθερος, παραιτούμενος τον ίδιο χρόνο από τον γερμανικό στρατό.

Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή

Ο Λίμαν φον Σάντερς όταν ανέλαβε την αρχιστρατηγία του οθωμανικού στρατού είχε πολύ λίγο χρονικό διάστημα για την ανασυγκρότησή του.